

Vastuullisen luotonannon periaatteet

14.10.2025

Aktia

1. Johdanto

Vastuullisuus ohjaa Aktian toimintaa. Aktian vastuullisuusohjelmassa on neljä teemaa. Nämä ovat Vaurastuminen, Aktialaiset, Hallintotapa ja Ympäristö. Pyrimme olemaan luotettava kumppani ja järjestelmällisesti kehittämään vastuullisuuskäytäntöjä niin omassa toiminnassamme kuin toimialallamme yleensä. Pyrimme tukemaan vihreää siirtymää. Vihreällä siirtymällä tarkoitetaan sellaisen toiminnan tukemista, jolla pyritään kohti taloudellista kasvua, joka on ekologisesti kestävä ja hiilineutraalia. Osana tätä työtä toimivat vastuullisen luotonannon periaatteet, jotka luovat perustan sille, että luotonantomme toimii vahvistavana tekijänä vastuullisuuden kehittämisessä yhteiskunnassa, eivätkä tue vastuullisen luotonannon periaatteiden vastaista toimintaa.

Tässä ohjeessa kuvataan vastuullisen luotonannon periaatteiden toteutumista Aktian prosesseissa. Ohjeessa kuvataan ne toimialat ja toiminnot, jotka Aktiassa rajataan vastuullisen luotonannon ulkopuolelle tai joille asetetaan vaateita luotonannon toteutumiseksi.

2. Vastuullinen luotonanto

Vastuullinen luotonanto lähtee liikkeelle asiakkaasta. Pankeilla on lakisääteinen velvollisuus tuntea asiakkaansa ja huolehtia siitä, että asiakkaalla on oikea ymmärrys hakemastaan rahoituksesta ja valmiudet huolehtia sen mukanaan tuomista velvollisuuksista.

Aktia noudattaa lainsäädännön mukaisia vaatimuksia ja hyvää luotonantotapaa¹. Kaiken luotonannon tulee perustua asiakkaan riittävään maksukykyyn eikä luottoa voida myöntää, ellei perustellusti voida osoittaa, että asiakas pystyy täyttämään velvollisuutensa. Aktia ei myötävaikuta järjestelyihin, jotka tehdään lainsäädännön tai sääntelyn kiertämiseksi tai järjestelyihin, jotka voivat aiheuttaa maineriskiä. Aktian sisäiset säännöt ja niitä tukevat prosessit varmistavat, että asiakkaiden oikeudet toteutuvat Aktian luotonantoprosessissa.

Aktia varmistaa sekä asiakkaaksi tuloprosessin yhteydessä että jatkuvassa monitoroinnissa, että rahoitustoimet eivät riko YK:n, EU:n, UK:n ja Yhdysvaltojen tai paikallisten sääntelyviranomaisten asettamia pakotteita.

Velvoittavan sääntelyn ja sisäisen ohjeistuksen lisäksi Aktia on UNEP FI:n (United Nations Environment Programme Finance Initiative) jäsenenä sitoutunut seuraamaan vastuullisen pankkitoiminnan periaatteita (PRB).

Tukeakseen vastuullisuustavoitteitaan Aktia on poissulkenut tietyt elinkeinoelämän toimialat ja toiminnot rahoituspalveluidensa ulkopuolelle. Tämä voi koskea eri toimialoja tai toimintoja eri tavalla, osa toimialoista tai toiminnoista voi olla kokonaan tarjottavan rahoituksen ulkopuolella, osaa toimialoista tai toiminnoista voidaan rahoittaa osittain tai tietyin ehdoin.

Kulloinkin voimassa olevia vastuullisen luotonannon periaatteita seurataan aina niiden voimaantulon päivämäärästä eteenpäin ja periaatteet koskevat luotonantoa uusiin rahoituksiin. Ennen voimaantulon päivämäärää olemassa olleet luotot jäävät voimaan ja riskienhallinnallisista syistä näihin voidaan tehdä uusia rahoitusjärjestelyitä, mutta muissa tapauksissa uutta rahoitusta myönnettäessä huomioidaan kulloinkin voimassa olevat vastuullisen luotonannon periaatteet ja niiden sisältämät rajoitukset. Rajoitusten alaista toimialaa tai toimintaa ei siis rahoiteta, ellei se ole vastuullista siirtymää tukevaa toimintaa.

2.1. Toimialakohtaiset rajoitukset luotonannossa

Tietyt toimialat on suljettu luotonantomme ulkopuolelle vastuullisuustekijöiden takia.

Asetuotanto ja myynti

Aseiden tuotanto ja myynti on voimakkaasti säänneltyä sekä kansainvälisesti että kansallisesti, sillä tähän sektoriin liittyy huomattavia vastuullisuusriskejä. Tavallisimmat toimialaan liitettävät riskit ovat:

- haitalliset vaikutukset ihmisoikeuksiin
- konfliktien voimistaminen
- vaikutukset siviiliväestöön
- korruptio
- poliittinen vaikuttaminen

Kiistanalaiset aseet ovat kansainvälisen sääntelyn perusteella kiellettyjä tai toimintamalliltaan kyseenalaisia eikä Aktia rahoita toimintaa, joka liittyy tällaisten aseiden tuotantoon, jakeluun, myyntiin, hankintaan tai muuhun toimintaan. Kiistanalaisilla aseilla tarkoitetaan:

- maamiinoja
- rypäleaseita
- köyhdytettyä uraania sisältäviä ammuksia
- kemikaalisia aseita
- biologisia aseita
- sokaisevia laseraseita
- havaitsemattomiin sirpaleisiin liittyviä aseita
- polttoaseita

¹ https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2023/449#OT1_OT0

Ydinaseet ovat pääosin laillisia ja niitä säännellään kansainvälisellä ydinsulkusopimuksella (Non Proliferation Treaty). Aktia ei kuitenkaan rahoita toimintaa, joka liittyy ydinaseiden tuotantoon, jakeluun, myyntiin, hankintaan tai muuhun ydinaseisiin liittyvään toimintaan.

YK:n peruskirjan 51 artiklan perusteella jokaisella jäsenvaltiolla on kuitenkin oikeus puolustautua aseellista hyökkäystä vastaan. Tästä seuraa, että kullakin jäsenvaltiolla on oikeus oman puolustusjärjestelmänsä ylläpitoon.

Aktia voi rahoittaa maanpuolustukseen, ampumaurheiluun ja metsästykseen liittyvää asetuoantoa. Aktia ei rahoita muuta aseisiin liittyvää tuotantoon, jakeluun, hankintaan tai muuhun vastaavaan liittyvää toimintaa.

Kotieläintuotanto

Kotieläintuotanto on tärkeä osa suomalaista maataloutta ja omavaraisuutta elintarviketeollisuudessa. Kotieläintuotannolla tarkoitetaan tässä esimerkiksi liha-, kala-, maito-, kananmuna- ja turkistuoantoa. Kotieläintuotannossa vastuullisuusriskit voivat liittyä esimerkiksi:

- elinolosuhteisiin
- geenimanipulaatioon
- kuljetustoimintaan
- lajiluontaisen käyttäytymisen estymiseen
- terveyteen

Aktia edellyttää, että kaikki rahoitettava toiminta huomioi eläinten hyvinvoinnin turvaavan lainsäädännön eikä rahoitettava toiminta saa sisältää seuraavaa:

- häkkikanalat
- kääntymistä estävät emakkohäkit
- parsinavetat
- turkistarhaus

Lisäksi Aktia voi päättää olla osallistumatta rahoittamiseen, jos eläinten hyvinvointia ei voida varmentaa.

Koska kotieläintuotannossa kasvihuonepäästöjen määrä on suuri, voi Aktia huomioida rahoituspäätöksessä positiivisena tekijänä rahoitettavaan toimintaan liittyvät kasvihuonepäästöt, jotka hillitsevät toimenpiteet.

Fossiiliset polttoaineet

Fossiilisiin polttoaineisiin, kuten raakaöljystä jalostetut polttoöljyt, kivi- ja ruskohiili, maakaasu ja turve voidaan liittää suuri osa maailman kasvihuonepäästöistä. Näiden polttoaineiden käyttö energiantuotannossa sekä polttoaineiden tuotantoon, jakeluun ja kulutukseen liittyvät

päästöt ja niiden vähentäminen ovat tärkeässä osassa pyrittäessä ilmastomuutoksen hillintään. Kasvihuonekaasuja ovat esimerkiksi hiilidioksidi CO₂, metaani CH₄, dityppioksidi N₂O sekä fluoratut kasvihuonekaasut, hiilidioksidin ollessa merkittävin ihmiskunnan tuottamista kasvihuonekaasuista. Ihmisen eri toiminnalle voidaan laskea hiilijalanjälki sen kuvaamiseksi, kuinka tuote, toiminta tai palvelu kuormittaa ilmastoa.

Aktia ei rahoita fossiilisiin polttoaineisiin liittyvää teollisuutta. Siksi Aktia ei rahoita yrityksiä, jotka toimivat pääasiassa fossiilisten polttoaineiden tuotannossa tai näihin perustuvassa energiansiirrossa tai jakelussa, mikäli rahoitus ei kohdistu toiminnan siirtämiseen pois fossiilisten polttoaineiden käytöstä uusiutuvien energialähteiden käyttöön.

Kaivostoiminta

Kaivosteollisuus on edelleen tärkeä yhteiskunnallinen sektori. Sillä on huomattava merkitys myös vihreässä siirtymässä. Vihreä siirtymä tarvitsee paljon erilaisia metalleja ja mineraaleja puhtaan teknologian kehittämiseen, kuten litium, nikkeli, kupari, koboltti, alumiini ja teräs.

Toisaalta kaivostoiminnalla on tunnetusti negatiivisia vaikutuksia luontoon ja ilmastomuutokseen esimerkiksi päästöjen, energiantarpeen, maanperän muokkaamisen ja pilaantumisen, kemikaalien ja toiminnan tuottamien jätteiden muodossa. Lisäksi kaivosteollisuuteen liitetään monesti sosiaalisia ja hallinnollisia vastuullisuusriskejä. Kaivosteollisuuteen liittyviä riskejä ovat esimerkiksi:

- ympäristön saastuminen
- myrky- ja kemikaalivuodot
- monimuotoisuuden ja ekosysteemien negatiiviset muutokset johtuen muuttuneesta elinympäristöstä
- kasvihuone- ja muut päästöt
- sidosryhmien negatiiviset terveysvaikutukset
- korruptio ja lahjonta
- ihmisoikeusrikkomukset
- toiminnan negatiivinen yhteiskunnallinen vaikutus konfliktierkeillä alueilla

EU taksonomia asettaa tekniset kriteerit tiettyjen metallien valmistukselle. Aktia voi rahoittaa toimintaa, joka täyttää nämä taksonomian asettamat kriteerit, mikäli toiminta ei ole muiden Aktian vastuullisen luotonannon periaatteiden vastainen. Rahoitusta vastaanottava toimija on velvollinen osoittamaan taksonomiamukaisuuden ennen rahoituspäätöstä.

Aktia voi lisäksi rahoittaa muuta kaivostoimintaa, joka mielellään liittyy vihreään siirtymään, kuitenkin siten, että:

- Aktia ei rahoita yrityksiä, jotka harjoittavat asbestin louhintaa
- Aktia ei rahoita vuorenhuippujen poistolouhintaa tai yrityksiä, jotka käyttävät tätä menetelmää
- rikastushiekan loppukäsittelyn on oltava turvallista eikä sitä saa sijoittaa vesistöihin
- Aktia ei rahoita kaivostoimintaa Natura 2000 alueilla, kansallispuistoissa tai muilla näihin verrattavilla alueilla
- rahoitettavalla yrityksellä on oltava toimivat prosessit sosiaalisten ja hallinnollisten riskien toteutumisen ennaltaehkäisemiseksi.

Tupakka- ja nikotiinituotteet, kannabis ja alkoholi

Tupakan ja muiden nikotiinituotteiden haitat ovat merkittäviä niin yksilö- kuin yhteiskunnallisella tasolla. Suomen tupakkalaki onkin asettanut tavoitteeksi, että vuoteen 2030 mennessä enintään viisi prosenttia Suomen väestöstä päivittäisellä tasolla käyttäisi tupakka- tai muita nikotiinituotteita. Aktia ei rahoita tupakkateollisuutta tupakkaan ja muihin nikotiinituotteisiin liittyvien terveydellisten haittojen sekä tuotantoon liittyvien ympäristö- ja sosiaalisten vastuullisuusriskien takia. Tämä koskee tupakan ja muiden nikotiinituotteiden tuotantoa ja tukukauppaa.

Sähkötupakka on markkinoilla suhteellisen uusi tuote, joka ei välttämättä sisällä nikotiinia. Sähkötupakan merkityksestä tupakoinnin lopettamisen tukena on tehty tutkimuksia, mutta koska tutkimustuloksia ei vielä voida pitää luotettavina ja sähkötupakan aiheuttamista merkittävistä haitoista on jo näyttöä, ei Aktia rahoita toimintaa, joka liittyy sähkötupakan valmistukseen tai tukukauppaan.

Aktia ei myöskään rahoita toimintaa, jolla on yhteys kannabiksen tuotantoon, jakeluun tai muuhun siihen liittyvään toimintaan.

Alkoholin väärinkäyttö aiheuttaa merkittävää sosiaalista haittaa ja sen tuotantoketjuilla on negatiivisia ympäristövaikutuksia. Negatiiviset vaikutukset korostuvat erityisesti tietyillä riskialueilla, kuten Afrikassa ja Etelä-Amerikassa. Aktia pyrkii rahoituksessaan huomioimaan rahoitettavan toiminnan vaikutuksia ja välttämään rahoitusta korkean riskin tapauksissa. Erityisesti Aktia kiinnittää huomiota yrityksiin, joiden toimialana on alkoholin maahantuonti.

Aikuisviihde

Aktia ei rahoita sellaista toimintaa, joka Aktian tietojen perusteella liittyy aikuisviihdeoteollisuuteen, alaan liittyvistä huomattavista vastuullisuusriskeistä johtuen.

Rahapelit

Rahapeleissä pelaaja voi pelaamansa vastikkeen perusteella voittaa tai hävitä rahaa, ja mahdollinen voitto/tappio perustuu kokonaan tai osittain sattumaan. Uhkapeleissä tämä mahdollinen voitto/tappio on niin suuri, että se on epäsuhteessa pelaajan varallisuuteen. Rahapeleihin liittyy lukuisia vastuullisuusriskejä, kuten:

- alaikäisten pelaaminen
- peliriippuvuus
- aggressiivinen markkinointi
- rahanpesu

Aktia ei rahoita rahapeleihin liittyvää toimintaa.

2.2. Toimintaan liittyvät rajoitukset

Aggressiiviset menettelyt markkinoinnissa

Aktia ei tue toimintaa, jonka markkinoinnissa tai asiakassuhteissa todistetusti käytetään aggressiivisia menettelytapoja, kuten pakottamista, painostamista, häirintää tai harhaanjohtavia menettelytapoja. Aktia ei tietoisesti rahoita tällaiseen toimintaan todistetusti tukeutuvia toimijoita ja kiinnittää erityistä huomioita tähän sellaisessa toiminnassa, joka liittyy luotonantoon.

Perus- ja ihmisoikeusloukkaukset

YK:n yleiskokouksessa on 1948 hyväksytty Ihmisoikeusien julistus. Suomessa perus- ja ihmisoikeudet on turvattu jokaiselle Suomessa oleskelevalle henkilölle Suomen perustuslaissa. Ihmisoikeuksien turvaaminen on siis sääntelyn edellyttämä velvollisuus ja yritysten siihen liittyvä raportointivelvollisuus koko toimintaketjun osalta kasvaa jatkuvasti. Aktia ei tue toimintaa, joka

syyllistyy ihmisoikeusloukkauksiin. Siksi Aktia on lähtökohtaisesti rajannut luotonantonsa ulkopuolelle toimialoja, joissa ihmisoikeusloukkauksien riski on kohonnut, kuten aikuisviihde, tupakka- ja nikotiinituotteet, kannabis ja rahapelit.

2.3. Poikkeukset toimialakohtaisissa rajoituksissa

Sellaisissa tapauksissa, joissa rahoitusta haetaan selkeästi ympäristölle haitallisten toiminnan muuttamisesta ympäristöystävälliseksi toiminnaksi tai mahdollistamaan tällaista siirtymää, voi Aktia myöntää rahoitusta. Tämä siirtymä on mahdollista myös Aktian poissulkemilla toimialoilla seuraavasti:

- kotieläintuotanto
- fossiiliset polttoaineet
- kaivostoiminta

Aktia voi lisäksi rahoittaa ajoneuvoja ml. maanrakennuslaitteet sellaisessakin tapauksessa, että rahoitusta hakeva yritys tai henkilö toimii suoraan tai alihankkijana sellaisella sektorilla, jonka toimintaa ei muuten rahoiteta.

3. Vastuullisuustekijöiden huomiointi

Aktia valvoo asettamiensa periaatteiden toteutumista toimialasektoriin perustuvan luokituksen perusteella. Aktia huomioi vastuullisuustekijät niiden tietojen perusteella, jotka Aktialla on käytettävissä kulloinkin käsillä olevassa valvontatilanteessa. Valvonnassa käytettävä tietoa ei verifioida muista lähteistä.

Ennen luottopäätöstä vaaditaan ESG-lausunto **niihin luottoihin liittyen, joilla on kytkös sellaiseen toimialasektoriin, jolle Aktia on asettanut rajoituksia**. Mahdollinen ESG-lausunto ottaa kantaa luotonhakijan toiminnan soveltuvuudesta Aktian luottoasiakkuuteen ja luottoon liittyviin vastuullisuusriskeihin. ESG-lausunto toimii osana sitä dokumentaatiota, joka luottopäätöksen tekijöille tulee toimittaa.

Lausunnon sisällöstä vastaa Aktian ESG-osasto ja lausunto voi perustua esimerkiksi tiedolle, jonka asiakas antaa luottohakemuksessa, Aktiassa jo aiemmin olevalle tiedolle, julkisista lähteistä löytyviin tietoihin tai yksittäistapauksissa maksullisista palveluista saataviin tietoihin.

4. Vastuullisen luotonmyönnön vastuut

Vastuullisen luotonmyönnön kehitys tapahtuu Aktiasa henkilö- ja yritysasiakasliiketoiminnasta vastaavien johtoryhmän jäsenten alaisuudessa. Rahoituspäätökset tehdään aina kulloinkin voimassa olevat luotonantoa koskevat sisäiset ja ulkoiset sääntelyvelvoitteet huomioiden.

5. Raportointi

Aktia julkaisee vuosittain vastuullisuutta koskevaa tietoa lainanannosta ja lainakannasta mm. osana Aktian vastuullisuusraportointia perustuen kulloinkin voimassa olevaan sääntelyn asettamiin velvoitteisiin. Lisäksi Aktia voi raportoida vapaaehtoista tietoa luotonannon vastuullisuuteen liittyen perustuen niihin viitekehyksiin, joihin Aktia on sitoutunut.